

Forskerdag d. 4. november 2009

De sidste levedøgn

Overlæge Svend S. Ottesen
Afsnit for Lindrende Behandling

Onkologisk / Hæmatologisk afd., Roskilde Sygehus

“Vi nærmer os alle døden med en hastighed af 24. timer i døgnet”

Rasmus Bech, redaktør

“Det er ikke fordi jeg er bange for at dø – jeg vil bare ikke være med, når det sker”

Woody Allen, filminstruktør

Kræftpatienters dødssted i Danmark 1995 - 2005

Hvor:	1995	2005
Sygehus	59%	55%
Eget hjem	25%	26%
Hospice, plejehjem, beskyttet bolig	13%	18%
Øvrige	3%	1%

Hospice Sjælland i tal (2007)

Modtaget henvisninger	454	-
Modtaget til ophold	173	38%
Døde i ventetiden	181	40%
Takkede nej	54	12%
Afvist	45	10%
Udskrevet	27	(16%)

Pårørendes opfattelse af døden på hospital (n=462)

- 50% tilfredse med den samlede lægelige information (tiden var dog et problem)
- 85% tilfredse med omsorg og støtte fra plejepersonalet
- 74% tilfredse med smertebehandlingen
- 66% døde på enestue
- 55% var tilfredse med sengestuen
- 37% var tilfredse med opholdsfaciliteter

Døden er ikke en utilsigtet hændelse!

- Alt for mange patienter dør uværdigt – og er ikke optimalt symptomlindret
- Det er svært at overføre det bedste fra hospice til andre dødssteder
- Patienter skal kunne vælge hvor de ønsker at dø
- At stille diagnosen døende er en vigtig klinisk egenskab at besidde

Kræftplan II (2005)

- Sygehuse er organiseret med henblik på varetagelse af akut og planlagt behandling og pleje
- Den palliative indsats forudsætter viden, indsigt, rammer for indsatsen og specielt tid og ro til opgaven
- Sygehusafdelingen skal derfor være i stand til at ændre fokus

Historien om projektopgaven

"Den sidste tid på sygehus"

Onkologisk/hæmatologisk afd., Roskilde

2004 - 2009

Onkologisk/hæmatologisk afdeling Roskilde

- Følger og behandler patienter med:
  - Mammacancer
  - Lungecancer
  - Colo-/rektalcancer
  - Ovariecancer
  - Testikelcancer
  - Pancreascancer
  - NHL, myelomatose, MDS, CLL, CML

Onkologisk/hæmatologisk afdeling Roskilde

- **Personale**

- 10 speciallæger
- 44 sygeplejersker
- 8 SOSU/sygehistorikere
- 12 sekretærer
- 1 psykolog

- **29 senge**

- **13.000 – 15.000 ambulante patienter / år**
- **9.000 kemobehandlinger / år**
- **Ca. 160 kræftdødsfald på afdelingen / år**

Patientforløb fra
vugge til krukke

*Onkologisk/hæmatologisk afdeling
Roskilde 2003*

Faglig frustration over afdelingens
organisering / indretning

Patienter i behandlingsfase lå side om
side med patienter i palliativ fase

Palliativ indsats skulle være
kendetegnet ved kontinuitet og høj
kvalitet i respektfulde, trygge og
rolige rammer

Nordisk Specialist kursus i Palliativ Medicin

Projekt opgave 2003 – 2005:

“Den sidste tid på sygehus”

“Den sidste tid på sygehus” Projektet

Del 1:

Identificere forskelle og ligheder i patientforløb afsluttende med død på afdelingen

Del 2:

Forbedring af forholdene for de døende og deres pårørende på afdelingen

"Den sidste tid på sygehus"

Del 1: Retrospektiv undersøgelse

- 122. kræftpatienter døde på afdelingen i 2004
- I studieperioden (01-01-2004 til 20-02-2004) var der 20. dødsfald

	Antal	Alder (median)	Spredning
Mænd	9	66	(52 – 80)
Kvinder	11	64	(47 – 85)

Sygdom	Antal (pt)	Periode (månader)		
		Sygdom	Behandling	Palliation
Lunge	7	10.7	6.0	3.7
Bryst	6	50.8	42.6	6.8
Ovarie	3	29.1	13.3	12.3
Germinativ	1	11.4	9.9	1.3
NHL	1	43.6	43.2	0.1
MDS	1	17.9	0.0	17.9
Myelomatose	1	29.6	28.7	0.0
	20	28.5	21.3	6.1
		(0.6 - 104.2)	(0.0 - 102.9)	(0.0 - 34.2)

Udtryk brugt i journalen for at beskrive at patienten var døende

	Antal patienter	Dage før død
Terminal	9	2
Taber højde		7
Døende		1
Nedad bakke		0
Kort tid tilbage		0
Kritisk situation	1	1
Forværring	1	1
Ikke beskrevet	4	-
	20	2 (0 - 9)

I 19 ud af 20 tilfælde var den forestående død forventet

Seponeret
i
journalen

For sidste gang
(dage før død)

IGH (15/20)

Døende

Blodprøver	19/20						3 (0 - 8)
BT-P	19/20						4 (0 - 29)
Tp	17/20						4 (0 - 3)
I.v. væske	13/18						2 (0 - 5)
Antibiotika	8/20						3 (0 - 4)
Medicin	12/15						2 (0 - 7)
Transfusion		8 (0 - 29)					
	9/20						

Hvem beslutter om patienten er døende?

- Mange læger har det svært når de bliver konfronteret med at deres patient er døende – derfor er det ofte sygeplejerskerne som må fremlægge denne information
- Mange forskellige læger (mean 6 (2 – 16)) ser patienten den sidste tid på sygehus
- 50 % af patienterne blev tilset af deres "egen læge", men kun 1 – 2 gange

Det er så svært at acceptere
To journalnotater fra samme dag patienten døde

“Patienten forekommer træt. Det kunne skyldes den progredierende maligne sygdom, men blot for at være sikker vil jeg gerne lige checke stofskiftet (s - **TSH**)”

Overlæge, onkolog

”Der er ikke indikation for genoplivning ved hjertestop på grund af den tilstedevæende **trombocytopeni**”

Overlæge, hæmatolog

"Den sidste tid på sygehus"

Del 1: Konklusion

- Optimere behandlingen, plejen og omsorgen for den døende og de pårørende
  - Kontinuitet, kompetence, dokumentation
- Forbedre tværfagligt samarbejde og kommunikation
  - Fælles grundsyn og værdigrundlag

Del 2:

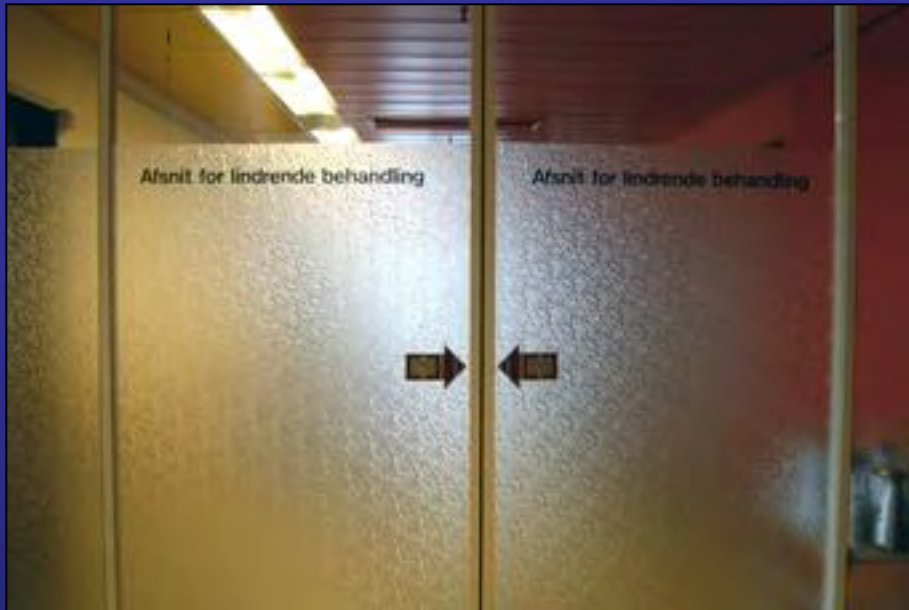
Forbedring af forholdene for de døende og deres pårørende på afdelingen

Etablering af
Afsnit for Lindrende Behandling
Onkologisk / hæmatologisk afdeling, Roskilde

Afsnit for Lindrende Behandling (ALB)

- Start d. 8. december 2004
  - Studiebesøg SLB, Trondheim, april 2004
  - Etablering og drift = omkostningsneutralt
  - Kun for afdelingens egne patienter
  - Ikke et stilleafsnit, men et aktivt afsnit
- 6. senge, integreret, afskærmet
- Personale
  - **1. læge + 8. sygeplejersker / SOSU (ALB'er)**
  - Højere plejenormering
  - Sekretær, præst, psykolog, diætist, fysioterapeut, ergoterapeut, socialrådgiver

Afsnit for Lindrende Behandling (ALB)

- **Kompetence**
  - Læge
    - Nordisk Specialist kursus i Palliativ Medicin
    - Medicinsk onkolog
  - Plejepersonale
    - Kompetencebeskrivelse
    - Kompetencesamtaler x 1 - 2 årligt
- **Kontinuitet**
  - Samme læge stuegang x 4 ugentligt
  - Plejepersonale = ALB'er (dag + aften)

Afsnit for Lindrende Behandling (ALB)

- Afdelingens "vidensindsamler" og "væksthus" for den interne palliative indsats
- ALB har på fem år vist sin eksistensberettigelse
- Ca. 800. patientforløb
  - Heraf ca. 350. dødsfald
  - Godt 500. familiesamtaler

Del 3:

Implementering af en standardiseret og evidensbaseret guideline for den døende patient

“Integrated care pathway (ICP) for the dying patient”

- Sikrer samme tilgang, kontinuitet og tværfagligt samarbejde
- Forbedrer kommunikation, dokumentation og compliance til guidelines
- Forbedrer symptomkontrol og fastholder definerede plejemål
- Refleksion, læring, audit og feedback

“Integrated care pathway (ICP) for the dying patient”

- Der er gennem årene udviklede flere ICP, og mange lokalt tilpassede versioner af disse.
- Mest kendte er
  - Liverpool Care Pathway for the dying patient (LCP) - Europa
  - Palliative Care for Advanced Disease (PCAD) – USA
- Vi valgte Liverpool Care Pathway (LCP) fordi:
  - Udviklet 1997 til døende cancerpatienter på hospital
  - Nu findes tillige til
    - Hospice, plejehjem, hjemmet, børn, nyre- og hjertept. og akut afdelinger

"Liverpool Care Pathway for the dying patient"

- Fra 2003 en del af NHS "End of Life Programme"
  - Preferred Place of Care
  - Gold Standard Framework
  - Liverpool Care Pathway
- National organisation med forankring i Liverpool
  - Internationale samarbejdspartnere
- Evidensbaseret guidelines – løbende opdateret
- LCP dokumentet opdateres jævnligt – version 12.0 kommer i 2010

"Liverpool Care Pathway for the dying patient"

- Uddannelsesprogram
  - Undervisning, konferencer, værktøjer
  - Hjemmeside: www.mcpcil.org.uk
- Kvalitetsenhed
  - Audit og benchmarking
- LCP dokumentet består af tre dele:
  - Indledende status (11. mål)
  - Løbende evaluering
  - Efter dødsfaldet (7. mål)

Pilotprojektet

**“Optimering af pleje og behandling
af døende cancerpatienter i de
sidste levedøgn”**

Onkologisk / hæmatologisk afdeling, Roskilde

LCP – Roskilde

Tidsrammen for projektet

- Foundation day (Liverpool) juni 2005
- Styregruppe etableret og 1. møde efterår 2007
- ALB – møde forår 2008 om LCP – Roskilde version 3.0
- Introduktion og undervisning af ALB + nattevagter (version 4.0) august 2008
- Første pt. inkluderet december 2008
- Sidste pt. inkluderet juni 2009
- Evaluering juni / juli 2009
- Standard dokument fra 1. august 2009 (version 5.0)

LCP – Roskilde

Pilotprojekt 1/12 2008 til 30/6 2009

- Klinisk observationsstudie
- Formål:
  - At undersøge om det er muligt at implementere Liverpool Care Pathway på Onkologisk / hæmatologisk afdeling, Roskilde
- Inklusion:
  - Uafvendeligt døende indlagte cancerpatienter
  - IGH anført i journalen
- Eksklusion:
  - Anden etnisk baggrund en dansk
  - Hvis palliativ sedering er indiceret ved indgang

LCP – Roskilde

Pilotprojekt 1/12 2008 til 30/6 2009

- 20. konsekutive patienter
  - 9. mænd, alder 65. år (43 – 79)
  - 11. kvinder, alder 64. år (47 – 82)
- Kræftdiagnoser (pt.)
  - Lunger (8), Tyktarm / endetarm (5), Æggestokke (3)
Nyre (1), NHL (1), Bryst (1), Bugspytkirtel (1)
- Ophold på LCP – Roskilde
  - I alt 1276. timer (6 – 324) = 53. dage (0.3 – 13.5)
  - Gennemsnit 64. timer = 2.7 dage

LCP – Roskilde

Pilotprojekt 1/12 2008 til 30/6 2009

Base Review

- Retrospektiv journalgennemgang
- 20. tilfældigt udvalgte patienter døde i ALB i perioden 1/12 2007 til 30/6 2008
  - 11. mænd, alder 69. år (62 – 77)
  - 9. kvinder, alder 62. år (44 – 73)
- Kræftdiagnoser:
  - Lunger (7), Bryst (5), Tyktarm / endetarm (4), Bugspytkirtel (2), Æggestokke (1), Prostata (1)

Indledende status

LCP – Roskilde
Version 3.1 / 2008

Patient label

"CHECK IND" SKEMA

Tværfagligt personale som er med til at udfylde dette LCP-Roskilde dokument

Navn | Underskrift | Initialer | Titel | Dato

LCP – Roskilde
Version 3.1 / 2008

Patient label

PILOTPROJEKT

"Optimering af pleje og behandling af døende cancerpatienter i de sidste døgn"

Liverpool Care Pathway (LCP) – Roskilde

- en standardiseret og evidensbaseret guideline for døende på sygehus

Denne guideline er udformet ud fra projektbeskrivelsen (bilag 1) og tænkt anvendt som et hjælperekskab i behandlingen, plejen og omsorgen af den uafvendeligt døende patient på sygehus, men også som et redskab til at dokumentere de handlinger og dispositioner som det tværfaglige sundhedspersonale foretager i patientens sidste levedøgn. Det er op til den enkelte sundhedsfaglige person at udøve sit eget faglige skøn, men enhver afvigelse fra de i denne guideline angivne vejledninger skal dokumenteres i skemaet "målaftvigelser".

Instruktioner:

1. Alle medlemmer af det tværfaglige team som er med til at udfylde dette LCP - Roskilde dokument, skal "checke ind" i skemaet på næste side
2. Alle mål er markeret med *fed kursiv* - efterfulgt af hjælpetekst
3. Hvis et mål ikke er indfriet (defineres som en afvigelse), skal dette dokumenteres i skemaet "målaftvigelser" (se vejledning til udfyldelse (bilag 2))
4. Sygeplejen i patientens sidste levedøgn dokumenteres herefter ene og alene i dette dokument, og skal føres med den fornødne omhu
5. Lægelige ordinationer skal fortsat dokumenteres i lægejournalen. Medicinændringer skal fremgå både af journal og i OPUS
6. Mastermappen med projektbeskrivelse og bilag findes på ALB - kontoret
7. Patienter kan kun inkluderes i pilotprojektet i dagvagten
8. Kontaktpersoner: Charlotte (lokaltелефон 4887) eller Svend (personsgøjer 70-4807)

Indikation for anvendelse:

1. Alle meningsfyldte muligheder for at korrigerer tilstanden er forsøgt
2. Det tværfaglige team har sammen vurderet at patienten er uafvendeligt døende, og at mindst to af følgende kriterier er opfyldt (sæt kryds):

- Pt. er søgebunden
- Pt. er somnolent - komatøs
- Pt. indtager sparsom væske pr. os
- Pt. kan ikke længere tage medicin pr. os

3. I lægejournal og sygeplejekardex er følgende noteret:

- Pt. er uafvendeligt døende
- Dokumentet LCP - Roskilde er taget i anvendelse
- Der er ikke indikation for genoplivningsforsøg ved hjerstestop

Roskilde d. ____ / ____ 20__

LEGE
(underskrift)

SYGEPLEJERSKE
(underskrift)

LCP – Roskilde
Version 3.1 / 2008

Patient label

DEL 1	Indledende status – side 2/2	Dato:
MÅL nr. 4	Kommunikation kan foregå på dansk Med patienten	☐ Ja ☐ Nej ☐ Komatøs

LCP – Roskilde
Version 3.1 / 2008

Patient label

DEL 1	Indledende status – side 1/2	Dato:
--------------	-------------------------------------	--------------

Fødsland	☐ Danmark ☐ Andet																																				
Køn / alder	☐ Mand ☐ Kvinde Alder: ____ år																																				
Indlæggelse	Dato: ____ / ____ 20__ Onkologisk / Hæmatologisk Afd. 081, Roskilde Sygehus																																				
Diagnose	<table border="0"> <tr> <td>c. pulmonis:</td> <td>☐</td> <td>lymfom:</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c. coli / rectii</td> <td>☐</td> <td>akut leukæmi:</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c. pancreatis</td> <td>☐</td> <td>kronisk leukæmi:</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c. mammae</td> <td>☐</td> <td>myelomatose</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c. ovarii</td> <td>☐</td> <td>anden:</td> <td>☐</td> </tr> </table>	c. pulmonis:	☐	lymfom:	☐	c. coli / rectii	☐	akut leukæmi:	☐	c. pancreatis	☐	kronisk leukæmi:	☐	c. mammae	☐	myelomatose	☐	c. ovarii	☐	anden:	☐																
c. pulmonis:	☐	lymfom:	☐																																		
c. coli / rectii	☐	akut leukæmi:	☐																																		
c. pancreatis	☐	kronisk leukæmi:	☐																																		
c. mammae	☐	myelomatose	☐																																		
c. ovarii	☐	anden:	☐																																		
Symptomer	<table border="0"> <tr> <td>Vågen og klar</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Diaré</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Bevidsthedssvækket</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Dyspnø</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Konfusion</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Sekretaslen</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Angst</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Ødematøs</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Uro</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Vandladningsgener</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Synkebesvær</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>KAD</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Kvalme</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Smarter</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Opkastning</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td>Andet:</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> <tr> <td>Obstipation</td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> <td></td> <td>☐ Ja ☐ Nej</td> </tr> </table>	Vågen og klar	☐ Ja ☐ Nej	Diaré	☐ Ja ☐ Nej	Bevidsthedssvækket	☐ Ja ☐ Nej	Dyspnø	☐ Ja ☐ Nej	Konfusion	☐ Ja ☐ Nej	Sekretaslen	☐ Ja ☐ Nej	Angst	☐ Ja ☐ Nej	Ødematøs	☐ Ja ☐ Nej	Uro	☐ Ja ☐ Nej	Vandladningsgener	☐ Ja ☐ Nej	Synkebesvær	☐ Ja ☐ Nej	KAD	☐ Ja ☐ Nej	Kvalme	☐ Ja ☐ Nej	Smarter	☐ Ja ☐ Nej	Opkastning	☐ Ja ☐ Nej	Andet:	☐ Ja ☐ Nej	Obstipation	☐ Ja ☐ Nej		☐ Ja ☐ Nej
Vågen og klar	☐ Ja ☐ Nej	Diaré	☐ Ja ☐ Nej																																		
Bevidsthedssvækket	☐ Ja ☐ Nej	Dyspnø	☐ Ja ☐ Nej																																		
Konfusion	☐ Ja ☐ Nej	Sekretaslen	☐ Ja ☐ Nej																																		
Angst	☐ Ja ☐ Nej	Ødematøs	☐ Ja ☐ Nej																																		
Uro	☐ Ja ☐ Nej	Vandladningsgener	☐ Ja ☐ Nej																																		
Synkebesvær	☐ Ja ☐ Nej	KAD	☐ Ja ☐ Nej																																		
Kvalme	☐ Ja ☐ Nej	Smarter	☐ Ja ☐ Nej																																		
Opkastning	☐ Ja ☐ Nej	Andet:	☐ Ja ☐ Nej																																		
Obstipation	☐ Ja ☐ Nej		☐ Ja ☐ Nej																																		

Aktuel medicinstatus er kritisk gennemgået, og unødvendig medicin seponeret.

MÅL nr. 1	Nødvendig medicin indgives subkutan og om nødvendig via subkutan pumpe	☐ Ja ☐ Nej
	Unødvendig medicin som f.eks. hjertemagnyl, antihypertensiva og antidiabetika er seponeret	☐ Ja ☐ Nej

P. n. subkutan medicin til lindring af følgende aktuelle eller forventede symptomer er ordineret (anføres i journal og lagt i OPUS) (bilag 3)

MÅL nr. 2	Smarter	Analgetika	☐ Ja ☐ Nej
	Angst / uro	Sedativa	☐ Ja ☐ Nej
	Sekretaslen	Anti-cholinergika	☐ Ja ☐ Nej
	Kvalme / opkastning	Anti-emetika	☐ Ja ☐ Nej
	Dyspnø	Anxiolytika / muskelrelax.	☐ Ja ☐ Nej

Ikke meningsfyldte interventioner ophørt (anføres i journal)

MÅL nr. 3	I.v. antibiotika	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant
	I.v. væske / medikamina	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant
	Ernæring (sonde / parenteral)	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant
	Blodprøver	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant

Hvis der er svaret Nej til et eller flere af mål nr. 1 - 3, skal skemaet "Målaftvigelser" udfyldes

Underskrift	Læge	Klokken	Dato
--------------------	------	---------	------

Ikke meningsfyldte plejehandlinger ophørt

MÅL nr. 3A	Rutinevenderregimer (patienten vendes kun mhp lindring)	☐ Ja ☐ Nej
	Måling af blodtryk, puls, temperatur og SAT (%)	☐ Ja ☐ Nej

MÅL nr. 3B	Medicinindgift via subkutan pumpe påbegyndt senest 60. min. efter lægelig ordination	☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant
-------------------	--	---

Hvis der er svaret Nej til et eller begge mål nr. 3A - 3B, skal skemaet "Målaftvigelser" udfyldes

Underskrift	Sygeplejerske	Klokken	Dato
--------------------	---------------	---------	------

LCP – Roskilde

Symptombillede, indledende status

Smerter	70 %	Konfus	25 %
Bevidsthedsvækket	65 %	Kvalme	25 %
Synkebesvær	50 %	Sekret i øvre luftveje	25 %
Dyspnø	45 %	Opkastning	20 %
Uro	45 %	Ødem	20 %
Vågen og klar	35 %	Obstipation	10 %
Angst	30 %	Vandladningsgener	10 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 1	Aktuel medicinstatus er kritisk gennemgået, og unødvendig medicin seponeret (journal og OPUS)		
	Unødvendig medicin som f.eks. hjertemagnyl, antihypertensiva og antidiabetika er seponeret	☐ Ja	☐ Nej
	Nødvendig medicin indgives subkutant og om nødvendig via subkutan pumpe	☐ Ja	☐ Nej

Før ALB	60 %
Basis	75 %
LCP – R.	100 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 2	<i>P. n. subkutan medicin til lindring af følgende aktuelle eller forventede symptomer er ordineret (journal og OPUS)</i>			
	Smerter	Bilag 3	☐ Ja	☐ Nej
	Angst / uro		☐ Ja	☐ Nej
	Sekretrallen		☐ Ja	☐ Nej
	Kvalme / opkastning		☐ Ja	☐ Nej
Dyspnø	☐ Ja		☐ Nej	

	Smerter	Angst / uro	Sekretrallen	K / O
Basis	95 %	85 %	55 %	20 %
LCP – R.	100 %	100 %	100 %	100 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 3A	Ikke meningsfyldte interventioner ophørt (anføres i journal)			
	I.v. antibiotika	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	I.v. væske / medikamina	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Ernæring (sonde / parenteral)	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Blodprøver	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Planlagte rtg.- / andre us. aflyst	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Planlagt kemo-/stråleterapi aflyst	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant

	Antibiotika	I.v. væske	Ernæring	Blodprøver
Før ALB	66 %	47 %	-	16 %
Basis	89 %	100 %	100 %	85 %
LCP – R.	100 %	100 %	100 %	100 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 3B	Ikke meningsfyldte plejehandlinger ophørt			
	Rutinevenderegimer (patienten vendes kun mhp lindring)	☐ Ja	☐ Nej	
	Måling af blodtryk, puls, temperatur og SAT (%)	☐ Ja	☐ Nej	
MÅL nr. 4	Medicinindgift via subkutan pumpe påbegyndt senest 60. min. efter lægelig ordination	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant

	Venderegimer	BT, puls, tp, SAT	S.c. pumpe
Før ALB	-	5 %	-
Basis	0 %	85 %	100 %
LCP – R.	95 %	95 %	95 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 5	Kommunikation kan foregå på dansk				
	Med patienten	☐ Ja	☐ Nej	☐ Komatøs	
	Med pårørende	☐ Ja	☐ Nej		
MÅL nr. 6	Patienten og de pårørendes indsigt i den aktuelle situation vurderet				
	Kendskab til kræftdiagnosen	Patient	☐ Ja	☐ Nej	☐ Komatøs
		Pårørende	☐ Ja	☐ Nej	
	Erkendelse af at døden er forestående	Patient	☐ Ja	☐ Nej	☐ Komatøs
		Pårørende	☐ Ja	☐ Nej	

	Kommunikation	Kendskab	Erkendelse Patient	Erkendelse Pårørende
Basis	100 %	100 %	85 %	90 %
LCP – R.	100 %	100 %	100 %	100 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 7	<i>A: Behandlings- og plejeplan er <u>forklaret for og diskuteret med</u></i>			
	Patienten	☐ Ja	☐ Nej	☐ Komatøs
	Pårørende	☐ Ja	☐ Nej	
	<i>B: behandlings- og plejeplan er <u>forstået og accepteret af</u></i>			
	Patienten	☐ Ja	☐ Nej	☐ Komatøs
	Pårørende	☐ Ja	☐ Nej	

	Forklaret Patient	Forklaret Pårørende	Forstået Patienten	Forstået Pårørende
Basis	60 %	60 %	-	-
LCP – R.	100 %	100 %	100 %	100 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 8	Åndelige / eksistentielle behov identificeret			
	Med patienten	☐ Ja	☐ Nej	☐ Komatøs
	Med pårørende / andre	☐ Ja	☐ Nej	
	Specifikke religiøse og kulturbetingede ønsker / behov ved livets afslutning afdækket (bilag 4) Religion: _____ Hospitalspræst: _____ Tlf. nr.: _____ Patientens præst: _____ Tlf. nr.: _____ <u>Notater:</u>			

Basis	25 %
LCP – R.	45 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

Relevante praktiske oplysninger givet til pårørende			
MÅL nr. 9		☐ Ja	☐ Nej
	Parkeringsmuligheder, overnatningsmuligheder, måltider, kaffe / te fysiske rammer m.m. (bilag 5)		

Basis	0 %
LCP – R.	100 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 10	Aftale med pårørende om hvem som informeres ved nært forestående død		☐ Ja	☐ Nej
	Primær kontaktperson:	Relation	Telefon nr.:	
	☐ På alle tidspunkter	☐ Ikke om natten	☐	
	Sekundær kontaktperson:	Relation	Telefon nr.:	
☐ På alle tidspunkter	☐ Ikke om natten	☐		

Basis	5 %
LCP – R.	85 %

LCP-Roskilde

Del 1: Indledende status

MÅL nr. 11	Samarbejdspartnere informeret				
	Kontaktlæge:		☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Hjemmeplejen	Tlf. nr.:	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Palliativ Enhed	Brev (bilag 6)	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Andre:	Tlf. nr.:	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant

Basis	0 %
LCP – R.	65 %

Efter dødsfaldet

LCP – Roskilde Version 3.1 / 2008		Patient label	
DEL 3 Omkring dødsfaldet		Dato:	
Patienten døde Dato: Klokken			
Pårørende til stede ved dødens indtræden			
☐ Ja Hvem			
☐ Nej Pårørende kontakket		☐ Nej ☐ Ja - hvem	
Patienten erklæret død af læge			
☒ Notat i lægejournal ☒ Dødsattest udfyldt ☒ Der er taget stilling til evt. obduktion ☒ Hvis patienten har pacemaker og / eller port-a-cath skal dette anføres på låseddel ☒ Hvis den maligne sygdom tidligere er anmeldt som arbejdsskade, skal der rekvireres medikolegalt ligsyn		Ja	
Underskrift		Tværfaglig teammedarbejder Titel Dato	
Samarbejdspartnere informeret om patientens død			
MÅL nr. 12		Egen læge Brev via GS ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant	
		Hjemmeplejen Brev via GS ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant	
		Palliativ Enhed Brev (bilag 12) ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant	
		☐ Ja ☐ Nej ☐ Ikke relevant	
MÅL nr. 13		Procedure i forbindelse med istandgørelse af afdøde udfærdiget i overensstemmelse med sygehusets instruks tilpasset patientens / de pårørendes ønsker og behov (bilag 13,14) ☐ Ja ☐ Nej	
MÅL nr. 14		Patientens værdigenstande (penge, ure, smykker o.lign.) er deponeret iht. instruks (bilag 14) ☐ Ja ☐ Nej	
MÅL nr. 15		Diverse procedurer efter dødsfald udført ☐ Ja ☐ Nej	
		☒ Patienten registreres som død i GS (bilag 15) ☒ Patienten "udskrevet" i ALB logbog	
Mål nr. 16		Pårørende informeret om afdødes vej ud af afdelingen	
		Pjecen "Information til pårørende ved dødsfald" (bilag 16) ☐ Ja ☐ Nej	
		De pårørende informeret om proceduren hvis de ønsker at tilse afdøde efter at afdøde er kørt ud af afdelingen (bilag 17) ☐ Ja ☐ Nej	
Mål nr. 17		Omsorg for de efterladte	
		<ul style="list-style-type: none"> o Tilbud om at blive kontakket fire uger efter dødsfaldet o Tilbud om en afklarende / afsluttende samtale med afdødes kontaktlæge o Børnefamilier om muligheder for rådgivning (bilag 18,19) o Kontakte egen læge ved behov o Psykologbistand <ul style="list-style-type: none"> ✓ Afdelingens psykolog hvis pårørende allerede har et forløb her ✓ Kræftens Bekæmpelse / privatpraktiserende psykolog 	
Underskrift		Hvis der er svaret Nej til et eller flere af målene nr. 11 - 16, skal skemaet "Målaftigelser" udfyldes.	
Check at alle skemaer i dette LCP-Roskilde dokument er udfyldt før du underskriver			
Sygeplejerske		Klokken Dato	

LCP – Roskilde Version 3.1 / 2008		Patient label	
Skema til dokumentation af Målaftigelser		Side nr.	
Hvilket mål blev ikke indfriet og hvorfor?		Handling	
		Resultat	
Initialer	Dato	Kokken	Initialer Dato Kokken
Hvilket mål blev ikke indfriet og hvorfor?		Handling	
		Resultat	
Initialer	Dato	Kokken	Initialer Dato Kokken
Hvilket mål blev ikke indfriet og hvorfor?		Handling	
		Resultat	
Initialer	Dato	Kokken	Initialer Dato Kokken
Hvilket mål blev ikke indfriet og hvorfor?		Handling	
		Resultat	
Initialer	Dato	Kokken	Initialer Dato Kokken

LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

MÅL nr. 12	Pårørende informeret om at patienten er død		☐ Ja	☐ Nej
	Pårørende tilstede ved dødens indtræden			
	☐ Ja	Hvem:		
	☐ Nej	Pårørende kontaktet	Hvem:	

	Informeret	Til stede
Basis	-	-
LCP – R.	95 %	90 %

LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

MÅL nr. 13	<i>Procedure i forbindelse med istandgørelse af afdøde udfærdiget i overensstemmelse med sygehusets instruks tilpasset patientens / de pårørendes ønsker og behov (bilag 13,14)</i>	☐ Ja	☐ Nej
-------------------	--	-----------------------------	------------------------------

Basis	0 %
LCP – R.	95 %

LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

MÅL nr. 14	<i>Patientens værdigenstande (penge, ure, smykker o.lign.) er deponeret iht. Instruks (bilag 14)</i>	☐ Ja	☐ Nej
-------------------	---	-----------------------------	------------------------------

Basis	0 %
LCP – R.	95 %

LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

Mål nr. 15	Pårørende informeret om afdødes vej ud af afdelingen		
	Pjecen "Information til pårørende ved dødsfald" (bilag 15)	☐ Ja	☐ Nej
	De pårørende informeret om proceduren hvis de ønsker at tilse afdøde efter at afdøde har forladt afdelingen (bilag 17)	☐ Ja	☐ Nej

	Pjece udleveret	Afdøde vej ud
Basis	0 %	0 %
LCP – R.	95 %	95 %

LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

Mål nr. 16	Omsorg for de efterladte	☐ Ja	☐ Nej
	<ul style="list-style-type: none"> o Tilbud om at blive kontaktet fire uger efter dødsfaldet o Tilbud om en afklarende / afsluttende samtale med afdødes kontaktlæge o Børnefamilier om muligheder for rådgivning (bilag 16,17) o Foreslå at egen læge kontaktes ved behov o Psykologbistand<ul style="list-style-type: none"> ✓ Afdelingens psykolog hvis pårørende allerede har et forløb her ✓ Kræftens Bekæmpelse / privatpraktiserende psykolog		

Basis	0 %
LCP – R.	95 %

LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

MÅL nr. 17	Samarbejdspartnere informeret om patientens død				
	Kontaktlæge		☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Egen læge	Brev via OPUS	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Hjemmeplejen	Brev via OPUS	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant
	Palliativ Enhed	Brev (bilag 18)	☐ Ja	☐ Nej	☐ Ikke relevant

Basis	0 %
LCP – R.	55 %

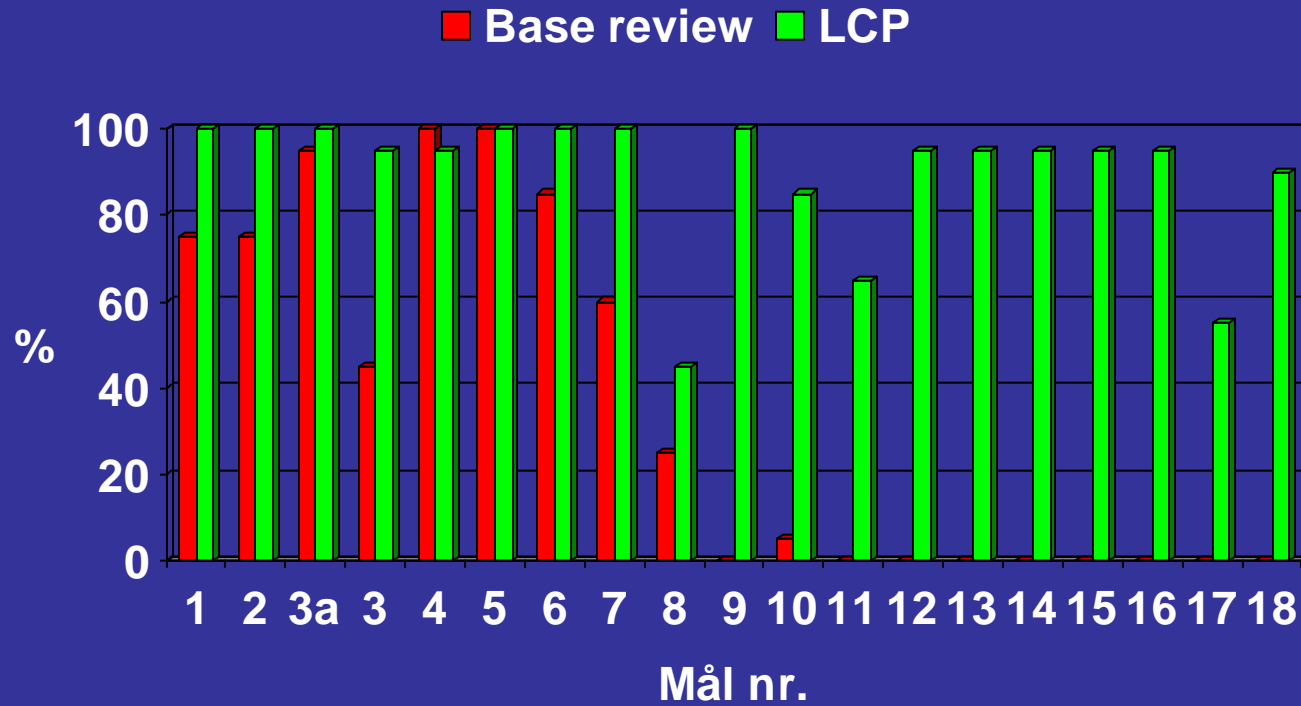
LCP-Roskilde

Del 3: Efter dødsfaldet

MÅL nr. 18	<i>Diverse administrative procedurer efter dødsfaldet udført</i>	☐ Ja	☐ Nej
	✓ Patienten registreres som død i OPUS (bilag 19) ✓ Patienten "udskrevet" i ALB logbog		

Basis	-
LCP – R.	90 %

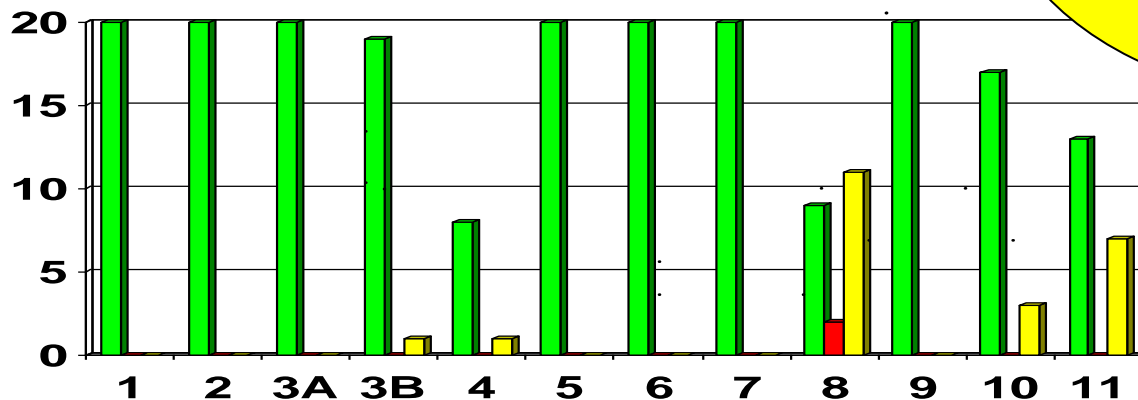
Målopfylde før / efter

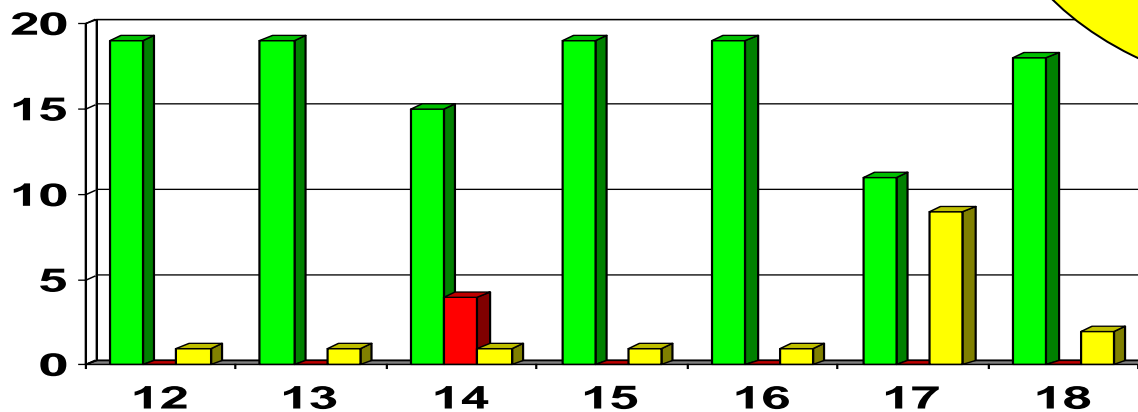
Manglende data – del 1 + 3

Målopfylldelse

Data mangler
10 %

Målopfylldelse

Data mangler
11 %

LCP-Roskilde

Del 2: Løbende evaluering

- Ingen løbende evalueringer i Base Review
- 90 % havde smerter, og der blev givet analgetika
- Overblik over effekt svær

Symptomkontrol	03.00	07.00	11.00	15.00	19.00	23.00
SMERTER MÅL: <i>Patienten er smertefri</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Patienten angiver smertefrihed ○ Smertefri ved bevægelse ○ Fremtræder afslappet ○ Overvej lejringskift						

LCP-Roskilde

Del 2: Løbende evaluering

	Symptom Ja (%)	Symptom Nej start (%)	Symptom Nej slut (%)	
Smerter	85	55	85	78
Angst / uro	95	45	59	94
Sekret	40	85	93	70
K / 0	25	90	75	100
Dyspnø	35	95	81	77
Mundpleje	35	95	93	88

Data mangler
2 %

LCP-Roskilde

Del 2: Løbende evaluering

- Løbende check af s.c. pumpe hver 4. time
  - 14. patienter havde / fik pumpe
  - Ingen defekter
- Vandladning
  - 18. patienter havde / fik KAD
- ”Problempatienter” kan identificeres:
  - Smerter = 9. patienter (45 %)
  - Angst / uro = 7. patienter (35 %)
  - Sekretrallen = 5. patienter (25 %)

LCP-Roskilde

Del 2: Løbende evaluering

Plejehandlinger fortsat.....	08.00	20.00
LIGGEKOMFORT MÅL: Patienten ligger bekvemt oPatienten har brug for lejeskift oTrykaflastende madras er anvendt oPatienten har brug for personlig hygiejne, sengebåd		
TARMFUNKTION MÅL: Patienten er ugeneret af sin tarmfunktion oIkke generet af obstipation eller diaré		
Psykosocial støtte	08.00	20.00
PATIENT MÅL: Patienten er vidende om situationen oInformerer løbende om de enkelte procedurer oBerøring og verbal kommunikation fortsætter også selv om pt. er bevidsthedssvækket / komatøs		
MÅL: Patienten er sjældent alene oPårørende er hos patienten det meste af døgnet oEn eller flere pårørende overnatter hos patienten		
PÅRØRENDE MÅL: De pårørende er vidende om patientens forestående død således at de derigennem kan søge at opnå erkendelse, accept og tryghed i situationen oDe pårørende, børn og teenagere informeres løbende, og har forstået situationen oBesøgende pårørende som ikke var til stede ved den indledende status er informeret, og har forstået situationen oDe pårørende er vidende om pleje- og behandlingsmæssige tiltag oDe pårørende er vidende om de symptomer som signalerer at døden er nært forestående (bilag 11)		
Åndelig / eksistentiel støtte	08.00	20.00
MÅL: Patientens åndelige / religiøse behov er forsøgt tilgodeset oPræst eller anden åndelig vejleder er kontaktet hvis patient og / eller de pårørende har yttret ønske herom		

LCP-Roskilde

Del 2: Løbende evaluering

	Symptom Ja (%)	Symptom Nej start (%)	Symptom Nej slut (%)	
Liggekomfort	25	85	83	75
Tarmfunktion	11	100	100	50
Pt. ved	0	100	100	-
Pårørende	0	100	100	-
Åndelig	11	88	100	100
Omsorg	6	100	100	0

Data mangler
15 %

Konklusion

- Optimering af behandling, pleje og omsorg for de døende og deres pårørende er sket gennem etablering af ALB og implementering af LCP – Roskilde
- LCP – Roskilde sikrer
  - Dokumentation
  - Kontinuitet
  - Kommunikation og information
  - Symptomkontrol
  - Fokus på plejemål
  - Refleksion, læring og feedback

Visioner

- Regelret EORTC oversættelse af LCP dokumentet
- Anerkendelse som international LCP samarbejdspartner
- Implementering af LCP lokalt, regionalt og nationalt
- Guidelines udarbejdes / opdateres i DMCG
- PAL

Tusinde tak for jeres
opmærksomhed!

